

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages

Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal

<http://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279

E-ISSN: 2520-3517

2023, No.(48)

Pg.259-284

Realism in contemporary Hebrew novel Eli Amir's novel " Birdman" as a model

Asst. prof. Majeed Abood Rheimah

Email: majeed.rheimah@colang.uobaghdad.edu.iq

University of Baghdad, College of Languages, Department of Hebrew, Baghdad,
Iraq

(Received on 10/4/2022 - Accepted on 15/5/2023 - Published on 1/6/2023)

DOI:<https://doi.org/10.36586/jcl.2.2023.0.48.0259>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Abstract

This research sheds light on realism in the Hebrew novel, "Mutayrul-Hamam" (Birdman) by the Jewish writer, of an Iraqi origin, Eli Amir. Realism is a method for portraying life in all its aspects honestly, as it describes the various abstract things, the lifestyle of the environment accurately. Realism derives its material from reality and reflects it as much as it can through the various literary productions that appear. The Jewish writer used this genre in writing his novel (The Bird of Pigeons), which occupied the list of the most widely read novels. This novel reveals to us the extent of the Jews' attachment to their Iraqi singing heritage, in addition to that, the writer was able to take the reader to the alleys of Baghdad, the beaches of the Tigris, and the picturesque nature. And since the novelist Eli Amir is a Jew of Iraqi origin, it became clear to me that his novel is closely related to the Iraqi environment, and we find among its folds many events that reflect his biography and the history of the Jewish community in Iraq. For the Baghdadi families and other sects, and all these events formed a major suggestive source in his novel, in order to draw the reader's attention to the situation in Iraq and to highlight the aesthetic side of the novel.

Keywords: the Hebrew novel, the realistic novel, the story, Hebrew literature, artistic construction.

הריאליזם ברומן העברי המודרני הרומן של אלי עמיר "מפריח היונים" כדוגמה

מורה עוזר מג'ייד עבוד רחיימה

אוניברסיטת בגדאד - פקולטת השפות - מחלקת השפה העברית

תקציר

מחקר זה שופך אור על הריאליזם באחד הרומנים העבריים, שהוא הרומן "מפריח היונים" מאת הסופר היהודי ממוצא עיראקי, אלי עמיר. ריאליזם הוא שיטה לתיאור החיים על כל היבטיהם ביושר, שכן הוא מתאר את הדברים המופשטים השונים, את אורח החיים של הסביבה בצורה מדויקת. הריאליזם שואב את החומר שלו מהמציאות ומשקף אותה ככל יכולתו באמצעות ההפקות הספרותיות השונות המופיעות. הסופר היהודי השתמש בז'אנר זה בכתיבת הרומן שלו "מפריח היונים", שתפס את רשימת הרומנים הנקראים ביותר. הרומן הזה חושף בפנינו את מידת ההתקשרות של היהודים למורשת השירה העיראקית שלהם, בנוסף לכך הצליח הסופר לקחת את הקורא לסמטאות בגדאד, לחופי החידקל ולטבע הציורי ומכיוון שהסופר אלי עמיר הוא יהודי ממוצא עיראקי, התברר לי שהרומן שלו קשור קשר הדוק לסביבה העיראקית, ואנו מוצאים בין קפלי אירועים רבים המשקפים את הביוגרפיה שלו ואת תולדות הקהילה היהודית בעיראק.

למשפחות הבגדדיות ולכתות אחרות, וכל האירועים הללו היוו מקור סוגסטיבי מרכזי ברומן שלו, כדי להסב את תשומת לב הקורא למצב בעיראק ולהדגיש את הצד האסתטי של הרומן. **מילות מפתח:** הרומן העברי, הרומן הריאליסטי, הסיפור, הספרות העברית, המבנה האמנותי.

חשיבות המחקר

המחקר הזה בעל חשיבות רבה שמתמקדת בהריאליזם בהיותו ציור החיים ריאליסטי בלי הגזמה באידיליות, או נטייה עבר הדמיון. גם נעמוד על המאפיינות של הרומן העברי המודרני, ובייחוד אצל אלי עמיר. המחקר מנסה להכניס את הרומן מפריח היונים לתוך תוכניות הלימוד של הסיפורת העברית החדשה. גם נעמוד על טכניקות הכתיבה המודרניסטיות, המאפיינות את הרומן העברי, ובייחוד אצל אלי עמיר. החשיבות המדעית המרכזית של המחקר היא בהוספת נדבך למחקרים הרבים שנעשו בתחום הספרות העברית החדשה.

מטרת המחקר

ניתוח הרומן "מפריח היונים" כדי לחשוף את הכיוונים הספרותיים של אלי עמיר. גם להבהרת את הגעגועים ליעיראק ברומנו של אלי עמיר. גם להגדרת הריאליזם הגדירה מקיפה גם להבליט את המאפיינים הטכניים והסתטיים החשובים ברומן מפריח היונים.

בעינת המחקר

הבעיה העיקרית במחקר היא התשובה על שאלה חשובה מה הוא המניע מאחורי כתיבת הרומן "מפריח היונים".

הפתרון

אנו מנסים להגיע לפתרון, חקר הרומן כדוגמה כדי להכיר את המטרות וצורות של החיים ריאליסטית. המחקר שלנו הגיע למסקנה שסגנונו של הסופר הלשוני נשען על בחירת משפטים פשוטים וחקיריים ואמצעים רטוריים, במיוחד מטאפורה, וכן התמקדותו בסמיוטיקה של מקום וזמן ושמות דמויות ומקומות קדושים על מנת לתת לנמען תמונה ברורה של אירועי הרומן שלו.

מבנה המחקר

המחקר הזה כולל הקדמה ולאחר מכן יבואו החתימה והמסקנות. בהקדמה של המחקר הוצגה המסגרת הכללית של המחקר מבחינת שאלת המחקר, מטרת המחקר, שיטת המחקר, וחשיבות המחקר. ולאחר מכן, יבואו החתימה והמסקנות, שהוצגו באמצעותן התוצאות הבולטות ביותר שהציעו על ידי המחקר.

שיטת המחקר

נשענו על השיטה האנליטית כדי להישען על המימד הריאלי בניתוח הרומן הנדון במחקר.

עיונים קודמים

1- ריאליזם בסיפור העברי הקצר, קבלת תואר שני A.M בלשון הערבית מאת אימאן לאפתא עזי, 2006. 2- המגמה הריאליסטית בסיפורים הקצרים של דבורה בארון מחקר שמפורסם מאת פרופ' עימאד סעיד 2014. 3- עיון לשוני ברומן "מפריח היונים" של אילי עמיר קבלת תואר שני A.M בלשון העברית מאת הסטודנטית עליה כאדם עבאדי, 2021 בהדרכת ד"ר רחם ראדי עבד.

הפרק הראשון : הריאליזם מבט כללי

הריאליזם הוא הנטייה או הרצון לתאר פרטי החיים בצדק גדול (שאנן, 1978, עמ' 1076) (Shanan,1978,P.1076) על-אף התערובת הגדולה כלפי מוכן הריאליזם, רוב ההגדרות מסכימות שהוא מתכוון "ציור המציאות וגילוי את סודותיה והבלטת צפונותיה ופירושה" (דעיל, 2014, עמ' 46) (Daibel,2014,P.46) גם ריאליזם – זרם ספרותי שנוצר כתגובה לאסכולה הרומנטית משמעות השם בלטינית – ממשות יצירות ריאליסטיות החלו להיכתב מסוף המאה ה-19 בתחילה בצרפת, ברוסיה, באינגליה ובגרמניה (رحيمه، مجيد عيود, 2018, ص145) (Rahima,2018,P.145). גם כן, הוא ניסיון לציר את החיים באופן מציאותי בלי הגזמה לאידאוליות או נטיה אל הדמיון (שאנן, 1978, עמ' 1076) (Shanan, 1978, P. 1076)

הריאליזם בספרות, הוא סגנון ספרותי שמרכז על תאור החיים המציאותיים של דברים שליליים או חיוביים כמו שהם. בספרות- נטיה או שאיפה לתאר את החיים לכל צדיהם בנאמנות גדולה עד כמה שאפשר. הריאליזם אינו שיטה, על כל פנים, אין הוא שיטה מוגדרת בהגדרה אחת, לפי שאינו ערך מוחלט אלא יחסי ביותר (שושן, 1978, עמ' 1076) (Shawshn, 1978, P.) (1076)

מה הוא קנה- המידה לאותה "נאמנות לחיים"? על שאלה זו לא ניתנה תשובה מוחלטת אחת וגם לא תוכל להינתן. קרובה ביותר לשאיפה הריאליסטית היא השאיפה אל האובייקטיביות המאכסימאלית בתיאור. קירבה ביותר לשאיפה לאותה שאיפה- ניגודו של הריאליזם לאידיאליזאציה בתיאור. למרות מה שהבקורת הספרותית ייחדה לו שם זה. הן היו מצויות כמעט בכל שלבי התפתחותה של הספרות, גם אם המונח הספרותי המפורש מופיע לראשונה במאה התשע- עשרה (בימי- הביניים נקראה בשם זה שיטה פילוסופית, שראתה באידיאות מופשטות גילויים מוחשיים). (שאנן, 1978, עמ' 1079) . (Shaanan, 1978, P. 1079)

הריאליזם הוא סוג עיצוב ספרותי, אשר יוצר אשליה של מציאות, יצירה ריאליסטית היא יצירה בדויה המחקה את החיים ובונה עולם הדומה בעקרונותיו לחוקי המציאות. היא איננה יצירה טאנאטאסטית-דימונית. הרומן והסיפור הריאליסטיים התפתחו במחצית השנייה של המאה ה- 19 ברוסיה ובצרפת (דוסטויבסקי, בלזק). עוסק בבעיות חברתיות בנות הזמן והמקום, במוסרי ובאי- מוסרי. ביפה ובמכוער (היבט ביקורתי) (عنان، 1978، ص 5) (Annan, 1978, P.5)

מצד אחד לא פחות עקרוני הוא ההבדל בין הריאליזם ובין הרומאנטיקה בסוגיית הסובייקטיבי והאובייקטיבי. בעוד הרומנטיקן מתאר נוף או מהלך חיים כלשהו, כדי להטביע בהם את רגשותיו ומגמותיו האישיות. רואה הריאליסטן בנאמנות התיאור מגמה יחידה, שלפחות בשטח האמנותי אין עוד אחרת עמה. אין זה איפוא מקרה, שראשית צמיחתו של הריאליזם היא מן הרומאנטיקה. ואם כי הזרם הרומאנטי בספרות מצוין בגודש של סובייקטיביזם ואינדיבידואליזם, בכל זאת מרובים עקרונותיו המשותפים לדורות של סופרים יותר מאשר אלה של הריאליזם האובייקטיבי מעיקרו. הגדרותיו מרחפות בגיוונים כמו: "תיאור נאמן של הדברים הפשוטים ביותר", "דיון של אמת בנושא", "תיאור מדויק של החיים ומנהגיהם" ועוד. (Krant, 1980, P. 12)

כזרם ספרותי יונק הריאליזם מכמה מקורות רומאנטיים. תיאורי נוף ולבוש, כמו אלה של וולטר סקוט, נתנו ללא ספק דחיפה לתיאורים ריאליסטיים. יתר על כן, דור הרומאנטיקים הצרפתיים, על סף שנות התשעים. עד כמה שידוע לראשונה המונח ריאליזם, בהוראו המקובלת כיום, ב-1826 ב"מרקיר פראנסה". משמעותו ב"מרקיר פראנסה" אומרת נאמנות לדוגמאות שבטבע, תחת נאמנות לדוגמאותיהן של יצירות מופת שבעבר. הווה אומר, שלפני תפיסה זו אין הריאליזם מנוגד במהותו לרומאנטיקה, הקרוי גם "ספרות האמת", מתנגש איפוא בראשיתו עם זרם ספרותי, שזה כבר הודח משלטונו על-ידי הרומאנטיקה יתר על כן, טובעי המונח הראשונים מבליטים הרבה יותר את הסתירה בינו ובין זרם, שניזון הרבה מן הגישה הראציונאליסטית המפוכחת ואף שמר בתקנונו את סעיף ה"אמת" וה"אמיתי" כאמצעי למגמתו הריאליזם אף הוא,

אם גם למטרה אחרת, מנוגדת לזו של קלאסיציזם, שכן פחות מכל מבקש הריאליזם "למצוא חן". גם ה"אמיתי" הקלאסיציסטי שונה תכלית שינוי מן ה"אמיתי" הריאליסטי, אשר גם ברמה האמנותית המנופה ביותר לעולם אינו מבקש את ניפוי האמת שבחיים. זהו ייחודו הבולט של הריאליזם (חלו, رشيد، 2017، ص 89).

יש סוגים לריאליזם, הריאליזם הביקורתי, ריאליזם של זולא ששם העקרונות הראשונים לאסכולת הטבע (دعيل، 2014، ص 46) (Daibel, 2014, P.46) הביקורתי, ריאליזם של זולא ששם העקרונות הראשונים לאסכולת הטבע (קשת, 1969, עמ' 41) (Keshet, 1969, p. 41) ששונה מהריאליזם ואם היתה נחשבת המשך טבעי לו – שהיא מציירת את המציאות פוטוגרפית, ואילו הריאליזם מתאר אותה בלי לעשות זאת רומן

הריאליזם התפתחה בברית המועצות אל הריאליזם הסוציאליסטי כמו שכינה מכסים גורקי (منذر، 1967، ص 82) (Manzer, 1967, p. 82) מאפייני הריאליזם בטכניקת מטונומיה, והיוצר אינו חלק מהטקסט, הוא מתאר הגיבור על רקע החברה, הריאליזם שואף לתאר את הצדדים המכוערים בחברה, את השכבות העלובות. ושימוש בלשון יום-יומית, לעתים בשפה נמוכה ובסלנג. כדי לתאר בדייקנות ובנאמנות את המציאות (שאנון, 1967, עמ' 82) (Shanan, 1967, p. 82) הרומן הריאליסטי נכתבו רומנים מגובשים ורצופים יותר בעלי מבנה ברור ומסודר, המתארים את העלילה והאירועים על סדר התרחשותם, כגון הרומן הריאליסטי-הנאמן למציאות מנסה לשקף אותה בצורה מדויקת ואמינה. הרומן הנטורליסטי – הדבק יותר מקודמו בתיאור המפורט והדקדקני של המציאות, יצירתו העשירה של בלזק, המתארת בעיקר את חייהם של בני המעמדות הגבוהים בצרפת, נכתבה בסגנון הרומנים הריאליסטיים – הרומן שכתב הסופר הצרפתי אמיל זולה הם דוגמה לסגנון הנטוראליסטי (الشيخلي، 2006، ص 78) (Al-Sheikhly, 2006, p. 78).

על כל פנים, הרומן הריאליסטי, הוא הרומן השואף ליצור בקורא את הרושם, שהאירועים המתוארים ביצירה יכולים היו להתרחש במציאות. גם כשהוא מעצב עולם בדיוני, הוא חותר להציג אותו כבן דמותו של העולם הממשי, או כאילו היה המשכו הדמיוני. הרומן הריאליסטי מנסה ליצור בקורא את הרושם כאילו דברים אלו היו עשויים להתרחש, בהיותם מתיישבים עם תפיסת המציאות שבנה לעצמו הקורא על סמך ניסיוני (الشيخلي، 2006، ص 78) (Al-Sheikhly, 2006, p. 78).

הרומן הריאליסטי שלט באירופה בזמן השליש השני של המאה התשע עשרה, תחילה בצרפת ואחר כך ברוסיה, באנגליה ובשאר ארצות אירופה. הרומנים הריאליסטיים המייצגים של התקופה היא, הם "אבא גוריו" של בלזאק, ו"אנה קרנינה" של טולסטוי ועוד. הרומן הריאליסטי הראשון בספרות העברית, הוא "עט צבוע" של אברהם מאפן (1808-1867), ואחריו כתב מנדלי רומנים ריאליסטיים סנטמנטאליים וסאטיריים, כגון: "קבצנים" ו"מסעות בנימין השלישי". אחר כך, רוב הרומנים העבריים שפורסמו מאז ועד כה התאפיינו בהיותם ריאליסטיים (خالد، 1989، ص 10) (Khaled, 1989, p. 10).

ראוי לציון, סופרים יהודים רבים הולכים ומגשימים את הנושא הזה ביצירותיהם הספרותיות מאלה הסופר אילי עמיר שנדון במחקר הזה. לפני כך הרומן העברי כמו השירה, הלך ושם את האדם הפרט במרכז אבל הוא גם התייחס לקהלה מתוך מתיחת ביקורת לה לפעמים על ידי האירוניה החריפה. וחשיפת הסרת האידאולוגיות הציוניות הסוציאליזם של תקופת הישוב למעשה עוד פעם, כמה כמה רומנים יהודית על מומיה ושגיאיותיה.

הריאליזם בספרות העברית החדשה

הריאליזם בספרות, הוא סגנון ספרותי שמרכז על תאור החיים המציאותיים של דברים שליליים או חיוביים כמו שהם. בתוך המאה שבאה אחרי שנת 1850 בלטה האסכולה הריאליסטית יחד עם כמה אסכולות אחרות למשל, הנאטוראליזם הסמליות המפיריזם. ועוד אסכולה הריאליסטית היא תגובה לרומנטיקה בשנת 1857 הוציא הסופר הצרפתי פלובר לאור את (מאדאם בובאר) שנחשב יצירת המופת באסכולה הריאליסטית. (שושן, 1972, עמ' 673) (Shoshan, 1972, p. 673).

ראוי לציון, כי יש הבדל עקרוני בין הריאליזם לבין הרומנטיקה בסוגית הסובקטיבי והאוקטיבי. בעוד הרומאנטיקן מתאר נוף או מהלאך חיים כל-שהו כדי להטביע בהם את הרגשותיו ומגמותיו האישיות, רואה הריאליסטן בנאמנות התאור מגמה יחידה. שלפחות בשטח האמנותי אין עוד אחרת עמה שהרי תאורשל הווי מסוים של צביון מקומי מסוים, מצוי גם ברומאנטיקה וגם בריאליזם. (عبد, 2012, עמ' 131) (Abd, 2012, Am' 131)

אין זה איפוא מקרה. שראשית צמיחתו של הריאליזם הוא מן הרומאנטיקה (غربال, 1980, P. 1940). (Garbal, 1980, P. 1940) מבין גדולי היוצרים של הרומאן הריאליסטי בעולם טורגנייב, טוליסטוי, דיקנז פלובר, דוסויבסקי, קלר אבסן, ג'ורג' אליוט, ארנולד בנט, רולא, ת' מאן ואחרים, אולי, הסוד של הצלחת הריאליסטנים הגדולה והתגברותם עם להרומאנטיקנים טמון בכך שהמון הקוראים יכולים לקבוע את העולם שנצטיר על ידי הריאליסטן ואולו מה שנצטיר על ידי הרומאנטיקן נשאר סתום ומטושטש ואילו מציאותי בשבילם אבל, יש כמה יצירות שמשתפות בהן תכונות הריאליזם וגם הרומאנטיקה דבר זה נמצא אצל דוסטויבסקי גויס ודובלן. (שאנן, 1978, עמ' 1077) (Shanan, 1978, p. 1077)

יש סוגים רבים של הריאליזם, למשל הריאליזם הבקורתי, הריאליזם האידאלי, הריאליזם האירוני, הריאליזם הנפשי וכדומה (خلوصي, 1957, ص 229) (Kholosi, 1957, p. 229) בתחום המולדת העברית, בלטה הנטיה כלפי הריאליזם האמנותי בספרות של סוריה מאז חצי המאה העשרים ואחריה, בגלל גורמים רבים ומשתלבים היה החשוב שבהם הוא הפתיחה לקבל את ההשפעות הזרות והשנות והתפעלות עמן, נוסף לכך גורמים רבים אחרים (שאנן, 1978, עמ' 1077) (Shanan, 1978, p. 1077)

בתחום הספרותי הריאליסטי העיראקי, יש שרואה כי הרוח של הרומנטיקה מעורב עם התודעה החברתית והבקורתית הפוליטית בצורה רבה ביותר בתחום הספרות של החלוצים, המספר היהודי מעיראק, אנוור שאול (خلوصي، 1957, P. 229) (Kholosi, 1957, P. 229) עשה את זה ביצירתו הראשונה, כאשר המגמה של הרומאנטיקה מעורבת עם התודעה החברתית הבקורתית וגם עוטפת אותה לכן, באו כמה מספוריו החברתיים בעל אופי רומאניסטי חריף ומופזר מאד, למשל בספור (עד לילה) (كرانت، 1980, P. 12) (Current, 1980, P. 12)

עם זאת ובהדרגה, הנטייה הריאליסטית התגברה על הנטייה הרומאניסטית בספרות של חליצי הספור העיראקי בהתחלה עם (מחמד אחמד אלסיד) עצמו, ובסוף עם עאיב טעמה פרמן ועם (אנוור שאול – געפר אלחילי – דואלנין איוב – עבד אלחאלק פאצל – עבד אלמלן נורי – שאכר חצבאך) ואחרים (المحسن، 1971، ص 88) (Al-Mohsen, 1971, p. 88) הספרות הריאליסטית נקשרת במיוחד בבעיות ההווי והחברה. ונימתה הבקורתית מובלטת הרבה יותר משהיא הובלטת אי פעם בזרם שהאובייקטיביות היא מעקרונותיו המוצהרים. לכן, צריך על הסופר לבחור את החומר של הנסיונותיו בשביל הבעיות החברתיות של התקופה וגם יש שדמיותיו הספרותיות נשאבות הן מהשכבה התכנית עם כל נגיעה שמאיימים את החברה בהדרדרות – והן מהפועלים שסובלים מעוול ומה שהם רוצים להסיר אותו (عزيز، 2006، ص 15) (Aziz, 2006, p. 15)

ספרות ריאליסטית הסתמכה על תיאור ריאליסטי של דברים, ולא על תיאור דמיוני של דברים המבוססים על אשליה, חלום או רגש. (Reuan, 1959, p. 3511) ריאליזם הוא שיטה לתאר את המציאות כפי שהיא ועם כל החיובי והשלילי שקיים החיים הם ללא אידאליזם, או שהם תיאור ישר של דברים מופשטים, כלומר תיאור ישר של החיים ודרכיהם (שאנן, 1978, עמ' 1077) (Shanan, 1978, p. 1077) האסכולה הריאליסטית משתמשת במונחים מסוימים שהם רגילים ככלל למשל תיאור נאמן של הדברים הפשוטים ביותר, דיון של אמת בנושא, תיאור מדויק של החיים ומנהגיהם (الطلال، 1902، ص 11) (Al-Talal, 1902, p. 11.)

כשאנו עוקבים תהליכה של הספרות העברית החדשה. נמצא כי הריאליזם כבד את המימד הגדול ביותר בתוכה. וגם מבחינים כי רוב הסופרים העבריים השתמשו בריאליזם כיסוד לרוב יצירותיהם הספרותיים. אחרי המחצית השנייה של המאה התשע עשרה. התחלה הספרות העברית פרוזה הרומאנטית והסאטיריה, וניסתימה בספרות הריאליסטית שכוללת רומאנים מקיפים וסיפורים קצרים מסוגים שונים שמשקיפים מתוך ביקורת כל פני החברה היהודית (קמחי, 1939, עמ' 74) (Kamhi, 1939, P. 74.)

ובמאה ה-20 לא נפסק הריאליזם בספרות העברית, הריאליזם הסוציאליסטי (השפעת הספרות הרוסית) שלט על יצירותיהם של הסופרים העבריים בין שתי לחמות העולם, יצירות אלו היו משקפות את התנאים המיוחדים ששררו על היהודים ואנטישמיות שהתגברו והשנאה והמאבק הכלכלי... וכו', ולאחר קום המדינה הריאליזם התבלט מחדש ביצירותיהם סופרי גל החדש,

ובמיוחד אהרון מגד בקובץ סיפוריו (רוחות הים 1950) שמשקפת את חיי היומיום של היהודים בקיבוץ (כמו, מ' שמיר ואחרים) (عوف, 1989, ص 77-78). (Of, 1989, pp. 78-77) הספרות העברית נמשכה בהבלטה הקו של הריאליזם, ועל ידי מיזוגל כמה יסודות (הרומאנטיקה, ההתול, הבקורת). אצל סיפרים רבים, כמו מנדלי מוכר ספרים, ברנר. שמואל יוסף עגנון, הגיעה בשלותו (קורצוויל, 1971, עמ' 23) מנדלי מוכר ספרים היה מראשוני המבשרים בריאליזם, וכי תבע בהכרחת העברית החדשה (خالد, 1989, ص 10) (Khaled, 1989, P. 10)

ביחס לשנויים שחלו בספרות העברית החדשה. מדגיש המבקר העברי ברוך קורצוויל, שנחשב איש חרדי, כי הספרות העברית החדשה שנוצר בשנות הארבעים והחמישים, אפנית בתפלות, הדרדרות ובשיטוח, לפני הערכתו של המבקר העברי הזה, אפשר לומר, כי האפקים התרבותיים הצרים ואידיעיה המספיקה של המסורת האירופית. וההתנכרות לערכי היהדות במיוחד כל הדברים האלה מוציאים משפט על הספרות העברית החדשה בהדרדרות ובהתפוררות (Stefan, 2010, p. 22)

בשנות הששים של המאה התשע עשרה חל שנוי ברור בתהליך הספרות העברית באירופה, לפי כך, הריאליזם לקח את מקומה של הרומאנטיקה כפי שקרה בספרות האירופית, הדבר היה נגלה ברומני של אברהם מאפו (עט צבוע) שחדל על ידיו מהמגמות אל הדמיונים של העבר ורצה באמצעותו לציר את המציאות היהודית העלובה בארופה (الشيخلي, 2006, עמ' 23) (Sheikli, 2006, p. 23) אפשר לומר, בשנות הששים של המאה הקומת, התגלה ובכורים הבולטים של סופרי הפרוזה החדשה כמו א, ב, יהושע. עמוס עוז, אהרון אבילפיד, עמליה כהנה כרמון, אילי עמיר, יורם קניוק אחרי כך היצירה הריאליסטית והדרמה העברית הושליכו אל השוליים, ועכשיו הריהן בולטות במיטב הופעותיהן ובמיוחד על ידי הרומן של אלי עמיר.

הפרק השני : תמצית על חיי המספר אילי עמיר וסגנונו

1- קורות חייו של אילי עמיר

סופר יהודי ממוצא עיראקי, נולד בבירת עיראק בגדאד בשם פואד אליאס נאסח חלסצ'י ביום 26 בספטמבר 1938, ובה אף החלאת לימודיו. הוא עלה לישראל בעליה הגדולה של יהודי עיראק ב-1950, במבצע עזרא ונחמיה, יחד עם בני משפחתו שכללה את הוריו וששת אחיו. בישראל הוא התגורר עם משפחתו במעברה ואחר-כך נשלח לקיבוץ משמר-העמק. שם חווה את משברי ההסתגלות לחברה הישראלית ולתרבותה (עמיר, 1990, עמ' 1) (Amir, 1990, p. 1)

הוא כתב על חשיבותה של התקופה זאת: בקיבוץ "משמר העמק" שבו התחנכתי פגשתי את היחידים, האבות המייסדים, יחידים שמרדו ביחד של הבית, הדת, המשפחה והקהילה שלהם. הם נמלטו משם כדי לברוא חברה חדשה, יהודי חדש, מדינת מופת ליהודים. היחידים האלה, ענקים, חזקים ונחרצים ככל שהיו, חשו, למרות שהיו אינדיבידואליסטים, בצורך העמוק ליצור יחד חדש... זה היה היחד היהודי המיוחד של "שבת אחים גם יחד". הייתי זר, אחר, שונה, אורה נטה ללון, נער מבגדד שנקלע לשם. אהבתי את היחד שלהם ורציתי להיות חלק ממנו, ולכן רציתי

לספר ולחשוף את היחיד שבי, להביא את, מנחתי שלי. מצאתי ביחד שלהם תחליף למשפחה שלי שהיתה רחוקה ממני, אבל נתנה לי כוח ושייכות בעצם היותה" (עליא, 2022, ص 12) (Alia, 2022, p. 12)

אילי עמיר שרת בצבא ההגנה לישראל בגיסות השריון ובחיל המודיעין. הוא עבר לירושלים ולמד בבית ספר ערב לנערים עובדים ואחר-כך למד ספרות ערבית והיסטוריה של המזרח התיכון במכון ללימודי אסיה ואפריקה באוניברסיטה העברית בירושלים. בין שאר תפקידיו היה יועץ לענייני ערכים במזרח ירושלים במשרד ראש הממשלה, מנכ"ל הפדרציה הספרדית ומתאם החזרת יורדים בארה"ב משנה למנכ"ל במשרד לקליטת עלייה, ומשנת 1984 הוא מנכ"ל המחלקה לעלייה ילדים ונוער בסוכנות היהודית.

בהיותו בן 16 החל לעבוד כשליח במשרד ראש הממשלה ועלה לדרגת מנהל לשכת היועץ המשפטי לענייני ערבים בירושלים. הוא גם היה העוזר של שמעון פרס ואחר-כך נתמנה למנהל מחוז ירושלים והדרום לקליטת עולים. בחיים הפוליטיים בישראל הוא היה חבר במוסדות המרכזיים של מפלגת העבודה (עמיר, 1990, עמ' 1) (Amir, 1990, p. 1) משנת 1984 נבחר אילי עמיר לכהן כמנהל כללך של עליית הנוער בסוכנות היהודית והמשיך בתפקידו במשך עשרים שנה. הוא טיפל בנוער ישראלי בצוקה, וגם בקליטת עולי אתיופיה ועולים מחבר העמים.

בתקופתו הטיף לחניכי עליית הנוער להיות סובלניים למיעוטים ולעולים החדשים, לתרום למדינה ולחברה להיות פתוחים לתרבויות של אחרים. הוא קידם את לימוד השפה הערבית, התרבות הערבית והמוזיקה הערבית. (עליא, 2022, ص 13) (Alia, 2022, P. 13) כל חייו פעל למען שלום עם מדינות הערב, והשתתף בכנסים רבים עם פלסטינים ומשלחות ממדינות הערב. בין היתר, כיהן כנציג ישראל בוועדה המולטי-לאטיראלית למען הפליטים הערבים במסגרת הסכם אוסלו. אילי עמיר נהל גם את הפדרציה הספרדית העולמית בארצות הברית. הוא יצג המחלקה לקהילות ספרדיות בתפוצות ושימש כשליח עלייה לישראליים חוזרים. הוא השתתף בכמה וועידות חברתיות וציבוריות שעסקו בפער החברתי. (שאנן, 1980, עמ' 460-461) (Shanan, 1980, pp. 460-461). ספרו "תרנגול כפרית" שראה אור בהוצאת "עם עובד" זכה להצלחה גדולה ותורגם לשפות רבות. הספר הומחז והוצג בתיאטרון לילדים ונוער, והוסרט והוצג בטלביזיה הישראלית. אלי עמיר הוא חתן פרס היובל של עליית הנוער לספרות 1984, ולפרס לספרות יהודית מקסיקו 1985. (הגורני-גרין, 1992, עמ' 99) (Hagurney-Green, 1992, p. 99)

2- יצירותיו וכתביו

את פעילותו הספרותית החל אילי עמיר בפרסום סיפורים בעיתון מעריב בשנת 1975. ספרו הראשון "תרנגול כפרות" זה להצלחה גדולה. כל ספריו היו רבי מכר ותורגמו לשפות רבות ככמו אנגלית, הגרמנית, וערבית. בספריו ביטא בין היתר את ייסורי העלייה והקליטה, מזרח ומערב,

המשבר התרבותי, הוותיק והעולה שצריך לעצב את עצמו בחברה משתנה. הוא הקדיש חלק מיצירותיו הספרותיות לחוויות הקהילה היהודית בעיראק (האנציקלופדיה, 2001, עמ' 134) (The Encyclopedia, 2001, p. 134)

הוא זכה בכמה פרסים, בין היתר בפרס יגאל אלון מעשה מופת חלוצי. אוניברסיטת בר-אילן העניקה לעמיר תואר דוקטור לשם כבוד, כמו גם אוניברסיטת תל-אביב, מכון ויצמן למדע ואוניברסיטת בן-גוריון בנגב (הגורני-גרין, 1992, עמ' 99) (Hagurney-Green, 1992, p. 99)

א - בתחום כתיבת הרומן

1. "תרנגול כפרות": רומן, בהוצאת עם עובד בסוף שנת 1983. הספר הומחו והוסרט לטלוויזיה הישראלית. ונבחר הזה לאחד מעשרים הספרים שהם אבני היסוד של ספרות העברית (עמיר א', 1998, עמ' 17) (Amir A., 1998, p. 17)

2. "מפריח היונים": רומן, משנת 1992 בהוצאת עם עובד. נוסח מקוצר לתלמידים ועולים הופיע בשנת 1999. הספר הוסרט בשנת 2013 בשם מפריח היונים.

3. "אהבת שאול": (1998) זהו הרומן השלישי של אילי עמיר. מתאר את ימיה הראשונים של סירת מטכ"ל. (בר-און, 2011, עמ' 11). (Baron, 2011, p. 11).
בשנים 1959–1961, ודמותו של אבשלום קהתי, שעל פי עדותו של עמיר מבוססת על דמותו של רס"ן יחיאל אמסלם מפקד הצוות הראשון ביחידה שבין חייליו נמנה אהוד ברק. בנוסף מופיעות דמותו של דורון ברקאי שמתבססת על דמותם של דב תמרי, אהוד ברק ויוני נתניהו, ודמותו של מפקד היחידה, מודי אדלמן, אשר מתבססת על דמותו של אברהם ארנן (עפר דרורי, רומן ישראלי מקורי, מתוך אתר "גלובל ריפורט", 23.03.2009). עלילת הספר משתרעת למן הקמת מדינת ישראל ועד שנת 1992, ובין היתר מתארת את מלחמת ששת הימים, מלחמת יום הכיפורים, משפט אייכמן ואת השסע העדתי בישראל (علياء, 2022, עמ' 67). (Alia, 2022, p. 67).

4. "פגישה עיוורת": רומן אהבה מפתיע, מרתק ונוגע ללב על אהבה בין פליטת שואה וגבר ישראלי, שראשיתו בברלין, המשכו בישראל וסופו, אחרי שלושים שנה, בשטוקהולם. הופיע בהוצאת כתר בשנת

5. "יסמין": (2005) רומן האהבה הזה בין נורי הבחור הציוני ליסמין הבחורה הפלסטינית, הוא סיפורו של נורי שהגיע ממשפחה של פליטים שעולה לארץ וסיפורה של יסמין פליטה של 1948 שבירושלים אחרי מלחמת ששת הימים. יצא לאור בהוצאת עם עובד בשנת 2005. (יוסף, 2008, עמ' 77). (Yosef, 2008, p. 77) הרומן החדש של אילי עמיר, "יסמין" הצליח תוך זמן קצר לקבל את אות "ספר הזהב", מכירה של 20 אלף עותקים. עמיר: "שבע שנים אני כותב את

הספר הזה, והנטל היה כמעט בלתי אפשרי. הנושא הזה בער בי שנים" (Reuan, 1959, p. 122)
(Reuan, 1959, p. 122)

6. "מה שנשאר": (2010) הרומן האחרון של הסופר אילי עמיר, והוא סיפורו של דניאל דרורי, המיטלטל בין שני עולמות. הוא מתאר את התהפכות שעברו על החברה בישראל במחצית השנייה של המאה העשרים. הספר הזה היצא לאור בהוצאת עם עובד בשנת 2011.

ב - בתחום הקולנוע

1- Farewell Baghdad, מפריח היונים (2013)

סרטו החדש של נסים דיין, על פי הרומן מאת אילי עמיר שראה אור ב-1992. הסרט מתרחש על רקע הקהילה היהודית בבגדד בראשית שנות ה-50, ומביא את סיפורה של העקירה וההגירה הגדולה (כ-130 אלף איש) לישראל.

2- Remember Baghdad, זכרו את בגדאד (2016)

"זכרו את בגדד" הסרט מביא את סיפורה הלא נודע של עיראק מנקודת מבטם של היהודים, ראשוני הפליטים העיראקיים. מפיקניקים על גדות החידקל, דרך נשפים מלכותיים ועד לגרדום, לכלא ולבריחה

ג- פרסים שקיבל

הסופר אילי עמיר זכה בפרס עליית הנוער (1983), פרס הספרות היהודית (במקסיקו, 1985), פרס אחי (1994), פרס היובל של עם עובד (1994), פרס יגאל אלון על שירות מצטיין לחברה (1997), פרס פלטינה של איגוד הוצאות הספרים (1998), ופרס ראש הממשלה (2002).
(עליא, 2022, p. 20) (Alia, 2022, p. 20).

גם כן עמיר הוא הזוכה בפרס ברנר לספרות לשנת 2019, על ספרו "נער האופניים" שראה אור בהוצאת עם עובד. כך הודיעה היום ('א') אגודת הסופרים העברים, המעניקה את הפרס. גובה הפרס, שנחשב לאחד הוותיקים והיוקרתיים ביותר בספרות העברית, עומד על 50 אלף שקלים. ספרו של עמיר נבחר מתוך 96 מועמדויות לספרי פרוזה שהוגשו בפני השופטים (פדיה, 2020, עמ' 24). (Pedia, 2020, p. 24).

סגנונו

אלי עמיר כותב את רוב הרומנים שלו בסגנון נרטיבי, והתעניין במורשת העיראקית והציף את הרומנים שלו באמונות בגדדי, בסיפורים פופולריים ובלתי נראים ובאגדה, כמו גם במאכלים והמתוקים שבגדאד מפורסמת בהם. המבקרים מאמינים כי התמקדותו של אלי עמיר בספרות

ובמורשת כתו היא ביטוי לדחייה מתמדת שלו והתנגדותו לאפליה גזענית הנהוגה בישראל כלפי יהודים ערבים.

דיון ברומניו דיבר לעתים קרובות על הטרדות ישראל כלפי יהודים ערביים, שתיאר את ישראל כגזענית ושוביניסטית.

נבחר עמיר למנהל הכללי של עליית הנוער, ושימוש בתפקיד זה עד צאתו לגימלאות. בתקופתו נקלטו בעליית הנוער בנו העלייה האתיופית, בני העלייה מחבר העמים ובני נעלה. בתוך כל אלה פרתה הקריירה הספרותית של אלי עמיר, ופועלו הספרותי זכה בפרסיס רבים, וספריו הפכו כולם לרבי מכר ותורגמו לשפות רבות.

אלי עמיר מדגיש שרק מספר מצומצם של יהודי עירק היו משוכנעים ברעיון הציוני. הם שיתפו פעולה עם ממשלת עירק ועבדו עם קצינים עירקים להפצת אימה בנפשם של יהודים ולכפות עליהם להגר, על פי חשבונו (עמיר א', 1992, עמ' 7) (Amir A, 1990, p. 7)

תקציר הרומן "מפריח היונים"

לפני שניכנס בדיבור על המגמה הריאליסטית אצל המספר אלי עמיר, אין מנוס לשפוך את האור, על תקציר הרומן "מפריח היונים" הרומן החל להכתב בשנת 1992 והסופר המשיך לכתוב אותו במשך 10 שנים. הרומן "מפריח היונים" מאת הסופר אלי עמיר, דמות ראשית או גיבור הרומן הוא נער בן 16 עשרה שמו "כאבי" או "עיד" (שמו הערבי) ממשפחה יהודית-עראקית מבית "עמארי" שגרה בשכונה ענייה "תחת אל תכיה". כאבי הוא תלמיד תיכון בבית ספר "פראנק עיני" הממוקם באזור "אלעלאוי".

כאבי מיטיב ומועיל לאחרים. הרומן מורכב מ-56 חלקים, המתפרס על פני 454 עמודים, ומוצא בהוצאת קרן עם אוניברסיטת תל אביב. הרומן הפך לסרט בשם מפריח היונים, והסרט זכה ללהיט ענק בישראל, גרמניה ובריטניה. לדברי אמיר, הרומן שלו הוא מסקנה של פרק זמן שבו חיו היהודים בעיראק, כלומר לפני כמעט 2,500 שנה. מיד לאחר פרסום הרומן, הוא תפס את רשימת הספרים הנקראים ביותר, שכן לסופר לקח עשר שנים לכתוב אותו. תרגום הרומן מאנגלית לערבית מאת עלי עבד-אל אמיר סאלח.

רומן שיצא לאחרונה, ושופך אור על האירועים הפוליטיים, החברתיים, הדתיים והתרבותיים של יהודי עיראק בשנות השלושים והארבעים מהמאה העשרים. רומן זה הוא אחד מיצירותיהם הספרותיות של סופרים יהודים עיראקים, שהצליחה להותיר השפעה רבה בקרב הקוראים, שכן תורגם לשפות רבות, ואירועיו הפכו לסרט בעל אותו שם. רומן זה הוא אחד היצירות הסיפוריות העלילתיות שסופרן אלי עמיר סוקר את מה שאצר זיכרונו מלידתו ועד להגירתו מעיראק, סוקר שלבים חשובים בהיסטוריה הפוליטית, התרבותית והדתית של עיראק, וכן את קרינתו של הסופר על מציאות החיים. ואת הרעש של שכונת הבגדי בצורה מציאותית על ידי הצגת המנהגים והמסורות של המשפחות הבגדיות המוסלמיות והיהודיות וכתות אחרות, והסופר רצה באמצעות

הרומן הזה להפוך את האירועים שלהם למסמכים היסטוריים המשרתים את מה שהוא רוצה להעביר ל- מקבל.

אלי עמיר אומר לעיתון "דבר השבוע" עם יציאתו של הרומן "מפריח היונים". בגדד הייתה המולדת שלי. אני הייתי הדקל והחידקל, וכך היה אבי, וכך היה סבי וכך היו סבי וסבי... וככל שהעמקתי להתערות כאן, כך חשתי בעומקו של השורש הבגדדי שבי... אולם הציונות פסלה את הגולה. היא פסלה גם אותנו ואת מה שהיה לנו ואמרה להתחיל הכול מחדש אבל אין התחלות חדשות, ואת ההווה צריך לבנות על העבר. הגולה היא מרכיב חיוני בקביעת זהות ישראלית אמיתית, לא סינתטית. והגולה הבגדדית לגיטימית כמו כל גולה ממנה באו יהודים" (עליא, 2022, ص 20) (Alia, 2022, p. 20).

חשיבותו של הרומן "מפריח היונים" באה ביטוי לא רק בעיתונות הישראלית, אלא אף על ידי כמה סטודנטית, כך למשל, באוניברסיטת בגדאד – הפקולטה של השפות מחלקת ללשון העברית הרומן "מפריח היונים" נחקר על ידי הסטודנט עליאא כאזים עבאדי הודייב, בהרכת פרופ' ד"ר רחים ראדי עבד כתבה את עבודת מחקר לקראת התואר מוסמך, נושא המחקר התמקד עיון לשוני ברומן "מפריח היונים" של אילי עמיר. כדאי – לציין הרומן "מפריח היונים" הוא מסוג הרומן הריאליסטי המודרני, אני אנסה לנתוח שלו מכמה בחינות חשיבות של הנושא של הרקע החברתי וההיסטורי של אמנות הסיפור וכן מבחינת המסר המשתמע ברומן והרלוונטיות שהמשתמש בה המספר.

הפרק השלישי: הריאליזם ברומנו של אלי עמיר "מפריח היונים"

מאורעותיו של הרומן הזה מתגלגלים כולם בבגאד, המחבר מגיד על קבוצה מהאירועים הפוליטיים, החברתיים, הדתיים והתרבותיים של יהודי עיראק בשנות השלושים והארבעים מהמאה העשרים, כלומר הזמות הראשית שהמספר מרכז עליה לספר את מאורעים ספורו, מתוך השיחות המתרחשות בין היאוי לבין דודי. מכיר אותנו המחבר בכמה מהן למשל: אירוע תלייתו של הסוחר היהודי שפיק עדס.

(מאז נתלה שפיק עדס הסוחר היהודי הגדול. הסי- אי – די, הבולשת העירקית, חודרת על לילה – ליל לכל בית ומחפשת נשק ומכשירי קשר וספרים לילמוד עברית של התנועה, היא המחתרת הציונית, ומשליכה מאות יהודים למרתפי העינויים, כדי לסחוט מהם הודאות לצורך הרשעתם במשפטי בזק של המשטר הצבאי, כמו משפטי המהיר של שפיק עדס, שלא מבטן ומלידה היה יהודי עיראק) (עמיר א', 1992, עמ' 7) (Amir A, 1990, p. 7)

ברור מתוך מובאה זו הרומן מתייחס לזכרון מזכרונות ילדות המחבר אילי עמיר, גם כן משרה המספר על רומנו מימד ריאליסטי ביותר כשהוא מתכוון לתאר את אירוע תלייתו של הסוחר היהודי וכיצד המשטרת העיראקית חודרת על בתים, המציאות שמגלה אותה המספר, נראה

מציאות טראגידית וקודרת שמצביעה על תלייתו של הסוחר היהודי שפק עדס. אולי המצב הזה הוא אותו המצב הקיים בישות הציונית שנמצאת בפלשטינה נגד רצונים של אזרחיה. (בלילה ההוא נשבה רוח שרבית. קשה היה לי להירדים בכבש כאן, בעליית הגג הקטנה שלי. החום, המחנק, הפחד. ודווקא למחר קבעה מיס סילביה מבחן על נאומו שהמט "להיות או לא להיות", ואני הייתי להוט לעמוד בו ראשון בכיתה, לפני ג'ורג'. להיות או לא להיות. האם הבררה בידנו? נער מתבגר הייתי, צער מלהיות עסוק יותר מזדיב במחשבת המוות, אבל גורלו של שפיק עדס היה מדריך את מנוחתי בלילות) (עמיר א', 1992, עמ' 8) (Amir 8) A., 1992, p.

המחבר מתכוון לחשוף כמה מצבים רעים ששוררים בבגדאד. לפעמים על ידי נעצר עדס ועוד פעם באמצעות שפיק עדס עצמו, וגם כן על ידי המנוול מאמר שטנה בעיתונו והאשים את עדס במכירת נשק לכנופייה הציונית אחר כך פונים המאורעים של המחבר כלפי הסוף המחבר חוזר להשתמש במנוולוג, כי הוא נחשב אמצעי להכניס את הקורא ישירות בחיים הפנימיים לדמות, בלי איזו התערבות על יד המספר

(על משכבי עכשיו אינני יכול שלא להרהר שאין אדם יודע אימתי הוא חורץ את גורלו – להיות או לא להיות. לאחר יומיים כתב המנוול מאמר שטנה בעיתונו והאשים את עדס במכירת נשק לכנופייה הציונית ובריגול לטובת אל – דאולה אל מזעומה, המדינה המדומה, כמו שקראו לישראל, ודרש להעמידו לדין מיד כשנודעו דברי העלילה הזאת בבגדאד, דרשו שם את ראשו של עדס) (עמיר א', 1992, עמ' 9). (Amir A., 1992, p. 9)

ראוי לציין, המספר קורא, במקצת רומנו, לעלייה לישראל הוא בעל כיוון ציוני בתחום זה, גם המספר היה חייב להשלמות תמונתה של המציאות השוררת ולהעביר התמונה הזו לתוך מארעות הרומן. להתייחס במיוחד לכמה דמיותיו של רומנו. תמונתו של האדם העברי – העיראקי שחי יום יום היהודים, ואף הוא בקש מתמיד עמם מתוך העבודה בתוכם.

הסופר התמקד בהצגה אירועי הרומן על העיר בגדאד, שהיא המקום המרכזי בו התרחשו אירועי הרומן. (راضي، 2017، ص103) (Razi, 2017, P. 103) ובמיוחד שהרומניסית מתעניינים בסביבה הרי הריאליסטיים על כל כוונותיהם השתמשו בה שטח לציין על סכסוכי החברה ולהביע אותם. ולגנות כשיטה את כל החברות האחרות, אילי עמיר משתמש בתיאור המדויק של המקום בין אם מבחינת היופי או הכיעור כדי לעורר את דמיונו של הנמען. כאן אנו רואים תיאור מדויק מאת הסופר של מקום ציבורי מרכזי, שהוא השוק היהודי, מבחינת מצבו, צבעיו, ריחותיו ותנאי האנשים בו, בין אם היו משוטטים או מוכרים למשל:

(סוק תנוני: השוק היהודי, לא נחח ולא שקט. שאונו החל שעה ארוכה לפני הזריחה והסתיים שעה ארוכה לאחר השקיעה. מאות דוכנים, צבעים וריחות, סבלים עמוסים...., נעירת חמורים...., שיחות קולנית...., קריאות גיל...., עגלות נפט...., געש הפרימוסים....,

המולה ומהומה מתמדת שבלעדיה השוק עצוב ומחוסר חיים כמו בשבתות ובמועדים) (עמיר א', 1992, עמ' 18) (Amir A., 1992, P. 18)

הסופר מציג את השינוי שחל בדמותו של "החכם בשי" זמן קצר לאחר ההפגנות נגדו, שבמהלכן סבל מהייסורים והעליבות של ההרפתקה, ובאמצעותם הוא מתאר את ההווה שלו ואת שאירע לו. כלומר, נתקלנו בשני אישים מנוגדים מאדם אחד, הזיכרון משמש כאמצעי להדגים את השינוי הזה. הקטע הזה מאירועי הרומן מציג לנו משמעות של הזמן מתוך שקושרת את היחס החברתית בין כאבי ושכנתו המוסלמי אסמאעיל. זהו סימן סמיוטי לזיכרון הזמן. גם כן זמן העתיד, היה ברור ובולט באירועי הרומן, שכן הסופר הציג והדגיש על החלום היהודי, באמצעות אחת הדמויות ברומן, למשל:

(כמה שעות ארוכות בילינו אסמאעיל ואני על התות הזה, ואיך אכלנו יחד מפרותיו, וכמה ליכלכנו את בגדינו במיץ הככה. "פה נולדתי, בבית הקטן הזה שעל-יד האטליז, קומה וחצי, מרתף, גג פתוח לשמים, ... הכל לפנ שעות היממה) (עמיר א', 1992, עמ' 93). (Amir 93) A., 1992, P.

המחבר מדבר על זכרונות ומארועות מתקשרים בשביל היהודי שפק עדס, המספר מעביר אותנו לציור ריאליסטי הופיע בו המספר עצמו בבהירות את גודל אבידתו במות עדס" הפגנות ברחובות, ילדים נשאו בובות בדמותו של עדס וצעקו "רוצים את רשו" אחרי שורות אנו מוצאים את אילי עמיר סובל בגלל המצב הרע שבו. תמונות זו מזכירה אותנו ב "דוֹסווייבסקי" שגילה לאילי עמיר המונולוג הפנימי של נפשות שסועות ופולאריות (שאנן, 1978, עמ' 213) (Shanan, 1978, p. 213).

("כאבי בני" אמר לי חיאו הזקן "מה אומר ומה אספר. יום אחד לפני התלייה נסעתי אל בצרה עם דודך חזקאל. צמנו והתפללנו עם כל היהודים כמצוות החכם באשי. גדרך ביקשתי לחנות באל- ג'פל, כדי להשתטח על קברו של חזקאל אל נבי. חששתי שחזקל דודך יסרב הלוא אתה יודע שהוא מהפכן שכזה, אבל הוא הסכים מיד ואפילו אמר שהוא עצמו התכוון לעשות ואת ממילא בבצרה היו הפגנות ברחובות, ילדים נשאו בובות בדמותו של עדס וצעקו "רוצים את רשו") (עמיר א', 1992, עמ' 93). (Amir A., 1992, P. 93)

אפשר לומר, כמעט כל כותבי הזכרונות היהודים בעיראק בתקופת קאסם מציינים שהם ערכו מסעות וטיולים מחוצה לה, ונפגשו עם קרובים ומכרים שייעצו להם לנצל את ההזדמנות ולצאת מעיראק, אך הם דחו את הרעיון בהאמינם שצפוי להם ביטחון ועתיד מזהיר בה. המספר מנסה להציג את הירושה הספרותית אצל היהודים הגרים בבגדאד הוא רוצה להבהיר לעולם את המציאות התרבותית, במלים אחרות הוא הציג את הסימנים הקשורים לתנועת החיים בתוך החברה היהודית בכל התחומים. בעניין הזה המספר מתמקד בערבית על ידי העידה היהודית

בבגדאד ואיך הם מעדיפים את אמירה היפה, אחותו של אדואר זו שכל נערי השכונה מאוהבים בה, ברומנו הוא מצטט כמה שירים לה וקהל הקונים עונה אחריו למשל:
בחלון יושבה אמירה,
רקמתה עושה על בד,
תלתלים שלושה על מצח.

שלושה בחור כארז,
אל חלון ניגש בלאט,
שערות שש לו בשפמו,
שלוש שלוש מכל צד.

מחלון יפה נשקפת,
ולבבו בער מיד,
שש נשק לה עלי לחי,
שלוש שלוש מכל צד.

אך שמע על כך אביה,
בלבבו חרון יקד,
שש סטר לו עלי לחי,
שלוש שלוש מכל צד.

האדים הבחור מבושת,
מעלבון כולו רעד,
שש מעות זלגו על לחי,

שלוש שלוש מכל צד (עמיר, א', 1919, עמ'93) (Amir A, 1992, P. 93)

ראוי לציין, אילי עמיר מגלה לנו באורח נפלא, כסיפתו הגדולה של אמירה היפה. כשבגרה שר לה שירים וקהל הקונים עונה אחריו, שהוא אוהב אותה הרבה, כי האיש שאוהב בצקד, שואר מתגעגע לראות אהובו ולשמוע ידיעותיו (رحيمه, 2018, ص 144) (رحيمه, 2018, ص 144) ההאבה הרוחנית היא אהבה טהורה אין לתאוות הגוף שלטון עליה משליטה עליה רגש נעלה על החושים הטבעיים והתאוות אינן להן שביל אליה. אין במשמעות זו שהאהבה הרוחנית מבטלת את הגוף ביטול שלם, זה אינו מסכים עם טבע החיים, וטבע בני האדם.

יש סימני זמן שהסופר משתמש בהם כתיאור מדויק של האירוע. באשר לדמויות ברומן, שזוכרות אירועים מחייהן, הזקן היאוי מספר את סיפור מותה של אשתו "תופחה" לכאבי. ובמרוצת הזמן, הרומן הולך ומתפתח עד, שהיה הז'אנר הספרותי המצליח, שמכיל סוגי כתיבה מגוונים כמו,

יומנים, ביוגרפיות ואוטוביוגרפיות, כל אלו משחקות תפקיד חשוב במבנה האמנותי של הרומן, מציג לנו המחבר צורה ריאליסטית, בעלת תכונות מוחשיות למשל:

(כשהתוודע אליה בהגיגת ט"ב באב... לאחר פרידה של עשרה חודשים שב סוף-סוף אל בגדאד. תפאחה שלו לא הרתה... כיון שנכזבה כל תוחלתה, טיבעה את עצמה בנהר. היאוי קרע את בגדיו. חודשים ארוכים ישב קרוס על סובכיו בחצר ביתו) (עמיר א', 1992, עמ' 52) (Amir A, 1990, p.52).

המחבר השתמש בחלום כגורם טכני והועילה מפסיכולוגיתו של החלום בגילוי במסגרת מצומצמת, תמיד המחבר מעורר זכרונותיו על הזמן האבוד, זמן המשפחה והקרובים, שהלכו בלי חזרה, וגם הפילוי של החברה העיראקית בשנות התשעים, חלום הפגישה עם היקרים נחשב כקונפליקט מרכזי ברומן זה, אפשר לומר כי ברומן זה קיים קונפליקט בין היחיד לחברה, ובמיוחד הציר המרכזי ברומן זה הוא הקונפליקט הפנימי המתרחש בנפשו של הגיבור למשל:

(התהפכתי על מיטת העץ עד שהנה אני מתנדנד כמו על ערסל ורואה שוב את השדות הסגולים, והנשאר הגדול מטוס אותי אל השער שבחומת ירושלים ומקיש עליו במקורו כמו באגדה על הצדיק ההוא, ופתאום אני יודע בוודאות מחרידה שאת הדפיקות על שער ביתנו אני שומע. לשוא כיסיתי את ראשי בשמיכה וניסיתי להתעלם מהן. קפצתי מן המיטה ועמדתי בוהה בחושך. הם באו. יגלו את הנשק. יקחואת אבא) (עמיר א', 1992, עמ' 52) . (Amir A, 1992. P. 52)

הסגנון הנרטיבי של המחבר אלי עמיר מבוסס על זכרון המקומות והסימנים שהם קשורים. גם המחבר התמקד בירושה העתיקה של היהודים. מבחינה דתית או חברתית בהמשך זכרונותיו של המחבר הוא זוכר את שיחת חיווי, שהיה זוכר את המקומות הקדושים לעורר את תשוקת יהודים אליהם ולהשרות על סיפורו מימד דתי יפה. התנועה הציונית השקיעה את המניע הדתי להאיץ את הרבה יהודים לעלות לפלסטין, היא עשתה תמיד להשרות קדושה על ארץ זו כדי לעורר את היהודים לרצות בעלייה למשל:

(את ארצנו הקדושה לא ראיתי. מנגדי ראיתי בעיני רוחי ושמה לא באתי. כמה התאויתי להשתטח על קבר רחל אמנו, להתפלל במערכת המכפלה, להתבשם מאווירה של צפת, עיר המקובלים, להשעין את ראשי על אבני הכותל לנשקם ולהזיל דמעה, לטמון איגרת בין סדקיו ולבקש מה שיהודי יכול לבקש. אוי ריבונו של עולם, אלפי שנים אני הולך אל הארץ ההיא, ואליה איני בא. התנועעיסטים האלה, וכי לבם שלהם בלבד יוצא לירושדלימ? אבל חובתי היא לשבת עם עמי פה) (עמיר א., 1992, صفحة 52) . (Amir A., 1990, p. 52)

יש להעיר, המחברים העבריים השתמשו במוטיב הדתי לשכנע את היהודים לקבל את הלשון העברית מחדש כלשון דיבור וספרות וגם להפיץ את רעיונות תרבותיות ופוליטיות להנהיג את היהודים לקראת הגשמת מטרות רבות והבולט בהן הרמת המדינה (عنان، 2017، ص 73) (Adnan, 2017, P. 73)) מתברר לנו שמקומות השעשועים מביעים את מידת צחנת העבר

והזיהום שלו. גם כן הסופר התייחס להמקומות המקודשים זוהרים בקונוטציות של שלוה, בתולות וטהרה.

המחבר על־אף מגמתו הריאליסטית, הוא בעל נימות רומנטיות, הקורא מרגיש בהן בתוך רומנו. גם המחבר ממשוך את הצגת החיים השוקטים, דרך השיחות עם פתחיה היפה מוכרת הקמר, אלי עמיר כן ציור אמנותי מאוחד לעיירתו האהובה, העיירה ההיא שמהווה את הציור שנסבה עליו יצירתו שכוללת ציורים ריאליסטיים רבים, הדבר המוחלט שאהבה הגוף היא דחף מדחפי האהבה, גם היא מטרה מהמטרות שלה, ובלתי המטרה הזאת, אין אפשר לרגש אהבה בין איש לאישה.

(פתחיה היפה, מוכרת הקמר הבדוית. יושבה על הארץ בצדה הימנה של המאפייה המרווחת. בחורף היתה בעתיקה את מושבה אל צדה השמאלי, סמוך לתנור, ורובצת על כרית דקה, ברגליים שלובות, ואוזניה כרויות למזמורי הפיתות, ובייחוד לשיר משירי העגבים הבוים שאבו צאלח שר לה:
הלואי הייתי תליון זהב
על צוארך:
פעם אתהפך על שדיך,
ופעם על לבך.

מפעם לפעם עיניה את עיניו) (עמיר א', 1990, עמ' 51). (Amir A., 1990, p. 51)

מי שמסתכל במובאה הזאת שאילי עמיר מעביר אותנו לציור ריאליסטי הופיע לשיר משירי העגבים הבוים שאבו צאלח שר למוכרת הקמר הבדוית כשהיתה המאפייה מתרוקנת היתה מחייכת לו חיוך מצודד. אפשר לומר, האהבה נובעת מהרוח מכיוון שהאהבה היא רגש משותף בין כל האנשים, לכן הם מוצאים הנאה בשמיעת שירי האבהב. גם יש לומר, שהאהבה היא מתעתת שתרופתה בה עצמה בהתאם למידת הטפול בה. זוהי מחלה מענגת, שמתאווים מאוד לחלות בה. מי שאינו נפגע בה עד עכשיו, לא יאבה להתחסן נגדה, ומי שחלה בה רוצה להירפא ממנה.

אנו מוצאים את האמירות העממיות והמשלים הערביים באו לידי ביטוי ברומן של אלי עמיר, כך למשל, ברומן "מפריח היונים": דוגמאות:

"האור האפרפר המסתמן בשמים..." (עמיר א', 1990, עמ' 52) (Amir A., 1990, p. 52)

p

מילה "האפרפר" מתארת הנושא "האור".

"גופו גדול. קולו העמוק" (עמיר א', 1990, עמ' 55) . (Amir A., 1990, p. 55)

התכונות "גדול, העמוק" מתארות את הנושא "גופו ו קולו".

"סמבוסק חם לפה המפונק" "סמבוסק חם לפה החכם" (עמיר א', 1992, עמ' 54) (Amir . (54

(A., 1992, P. 54)

הפתגם הוא הסיג הספרותית הטוב ביותר לצייר את היחסים החברתיים המסובכות והקרוב מבניהם לאמת כדע להביע את סתירות החיים השלובות זו בזו. הוא מטפל בהתנהגות האישית הפרטית או הכללית, הוא לא עוסק בעניין פוליטי או חברתי אבל הוא עוסק באירוע כלשהו. (الحزمة، 2022، ص 10). (Hamza, 2022, page 10). ראוי לציין, חשיבות של הפתגם בולטת בהיותו אמצעי חינוכי מכיוון שהוא מכיל תזכורת וההטפה הדחיפה והנזיפה וציור האירועים והאנשים. אילי עמיר משתמש במשפטים האלו להציג את פעולותיהם של הדמויות, ולרגש את הנמען, גם כן המשפטים הקצרים מאפשרים מעבר מהיר מתיאור, קריינות או נושא אחד למשנהו. דוגמאות:

"**חיאוי קרע את בגדיו**". (עמיר א', 1990, עמ' 85). (Amir A., 1990, P.85) לפעמים המשפט הוא רק מילה אחת. דוגמאות: "**לא**". "**הוא חולה**". (עמיר א', 1990, עמ' 14). (Amir A., 1990, P. 14) ברומן הזה פנה הסופר לכיוון הכתיבה הריאליסטית, עמיר נגע בכמה מקומות מורשת, כמו השירותים הציבוריים, והציג את ההתנהגויות המבישות המתרחשות בפנים. הסופר ביקש לתת תיאור סמיולוגי של המתרחש באותם המקומות הסגורים.

"**אהלן! וסהלן, אבו כאבי! שנים רבות כל-כך! קרא אבו סעדון, בעליו של הוטל אליג'ואהרי אל-ציפי, שבו שלימה פאשה מופיעה הערב...**" (עמיר, א', 1992, עמ' 311) (Amir A., 1992, P.311) הסופר מציג את המקומות שבהם נערכו מפגשי השירה, ובמיוחד את הוטל אל-ג'ואהרי, הוטל אל-ראפדין, הוטל סמיר-אמיס על ידי הזמרת שלימה פאשה והרקדנית באהיה, שבהם נוכח ראש הממשלה נורי אל-סעיד.

הרומן עסק בקבוצה של אישיים קומוניסטיים יהודים, המיוצגים על ידי המורה (הארמני האדום) (סלים אפנדי), והדמות (טארק) המוסלמי. אפשר לומר, הסופר רצה עם הנבחרת הזו מהעדות (יהודי, ארמני ומוסלמי) לצייר תמונה סמיולוגית שהמפלגה הקומוניסטית העיראקית כוללת את כל העיראקיים (علياء، 2022، ص 81) (Alia, 2022, P. 81)

"מעט ככל האפשר".

"אתה מסכן את חיידך למעני", אמר הקומוניסטי.

"אתה יהודי, לא?" אמר האופה.

"הם מחפשים אותי" לחש סלים אפנדי.

"**יא הלא, ברוך הבא! מה לכופר בבית האלוהים? אמר אבו צאלה**". (עמיר, א', 1992, עמ' 326-

(325)(Amir A., 1992, pp. 325-326)

בעמדה הרואית בין אבו צאלה הציוני לסלים אפנדי הקומוניסטי, רצה הסופר להראותו לנמען על מנת לתת תמונה סמיוטית על הסולידריות של היהודים על אף ההבדלים ביניהם בהשתייכות המפלגתית. גם מוצאים בנרטיב תיאור מדויק של הדמויות הריאליסטיות, והן מבטאות את חזונו של הסופר את הדמויות הללו, וייתכן שהן לא יתאימו לתמונה המצטיירת במוחו של הקורא.

המסקנות

1- אפשר לומר כי רומן "מפריח היונים" הוא רומן ריאליסטי בעל נימה אוטוביוגרפית לסופר עצמו, עם כמה שינויים באחדות הזמן, אחדות המקום אבל היא יוצאת לאור כדרמה עממית וחברתית. גם כן הסופר השתמש בכל הגורמים האומנותיים המשתמשת ביצירת העבודה הספרותית, להוצא מציאותה של הקהילה העיראקית לקוראים.

2- באמת הריאליזם שמשמש המספר אילי עמיר ברומן הזה. הוא ריאליזם חברתי ביקורתי, כי הוא משתדל להכות בשוטו המחריף את המציאות השוררת בישות העיראקית, מתוך הבחנות את נקודות החולשה של המציאות ההיא, ואת המקרים השליליים כאחד העקרונות הגלויים של הנטיה הסיפורית הזה שמוגשמת על ידי אלי עמיר.

3- אלי עמיר מתאפיין ברומנו הריאליסטי הטבעית, ובגישתו ההומניסטית לעולם, במסריו הנועזים, וביכולתו לתאר מצבים ומעמדים אישיים וקבוצתיים באופן משכנע ונוקב. חזירתו אל הרבדים הפסיכולוגיים, האינטלקטואליים, החברתיים, הפוליטיים והלאומיים עשתה אותו ליוצר מעניין מאין כמוהו.

4- אנו מוצאים ברומן הריאליזם מסר (פונקציה) כי הספרות כולל מסר חברתי, הואיל ומציג המספר עניינים רבים, יכול הקורא להשיג את מוסר השכל הימנם ובמיוחד ברומנים של אלי עמיר.

5- רומני הריאליזם מנסים דרך הרומן שלמדנו שיבלטו תמונות מחיי היהודים בחגיהם וטכסיהם הדתיים ובחיהם בכלל לשקף את האהדה והאהבה בינם לבין עצמם ההדדיות כמו ברומן (מפריח היונים) של אילי עמיר.

6- הסופר (אילי עמיר) נוטי לכתוב רומנים ריאליזם בגלל רומנים מסוג זה מטביעים את חותמם על הקוראים. גם הסופרים העיראקיים הצליחו לפרוץ את מחסומי התרבות המערבית על ידי כתיבתם בעברית ורישום הזיכרון העיראקי בערבית.

7- בליטת הכיוון הריאליסטי בספרות העברית אחרי הדלדלות זרם הורמאנטקה, במיוחד אצל כמה מספרים שהולכים ומשתמשים במגמה זו במתיחת ביקורת למציאותם היהודים בתוך ישוביהם.

8- אלי עמיר צייר ברומנו את החיים של החברה העיראקית היומיומית בפרטי פרטים. ציורים אלה הם משקיפים את החיים היאדוים בתוך הכפר והיער גם יחד. גם הוא צייר את הסביבה ואף האדם בתוך החברה שחי בה על ידי רומנו.

9- אלי עמיר משתמש בפתגמים עיראקיים כדי להעביר את הרעיונות שלו בשיטה קלה ופשוטה ולשפוך את האור על תרבות העם העיראקי. גם הוא רוצה להבליט את שליטתו בלשון העיראקית העממית.

10- מטרתו של הסופר לשימוש באטימולוגיה העממית כדי להתחקות אחר המילים בעידינים שונים, כדי לגלות את מידת התפתחותן מבחינת המשמעות, ולראות את השינוי בכולן או בחלקן בשימוש המדעי או הספרותי, דור אחר דור, עד שהפכו למה שאנו מכירים.

11- סגנונו של הסופר היה פשוט וברור מאוד, ורעיונותו הישירי היו רחוקים מלהיות מורכבים. הוא רוצה להעביר את הרומן שלו לחברה העיראקית וישראלית כאחד, גם הסופר השתמש בפתגמים הפופולריים הבגדדיים למשל: "אין עשן בלי אש" ו "אבו כאבי, אוזניים לכותל" ועוד, כותב אלי עמיר מהם באותיות עבריות בהגייה ערבית.

12- ראוי להבחין, שהסגנון הסיפורי של אלי עמיר הכרוך למגמה הריאליסטית הביקורתית, נכלל כמה סמלים ואותיות שעל פי רוב יהיו ברורים ומבינים בשביל האנשים העוקבים אחרי תהליכה של הספרות העברית או החיים היהודיים העיראקיים.

13- אלי עמיר השתמש בדיאלוג כדי שיהיה אמצע חשוב להשפיע על הקורא היהודי, יותר מזה של הנרטיב. ודבורו הישיר על האירועים הפוליטיים, החברתיים, הדתיים והתרבותיים להשגת מטרתו גם כן ניצל את הדיאלוג כדי לתקן את החברה היהודית.

14- יתר על כן, הרומן "כז'אנר ספרותי אוטונומי" הוא בעל מעמד חשוב ומשפיע במיוחד, דווקא בגלל כוחו האמנותי, כוח שניתן לעשות שימוש היסטורי, חברתי, פוליטי, תיעודי ועוד. מכיוון שהמדיום של הרומן הוא הלשון, וללשון תפקיד מרכזי בייצור: מושגים, מסרים, רעיונות ומשמעויות מגוונים ביותר, הרי מעמדה בטקסט מקנה לה מעמד סיפורי בעל כוח מיוחד.

15- המספר אילי עמיר תפס מקום נשגב בין המספרים הריאליסטיים בישות הציונית. בגלל יצירותיו הסיפוריות שהגיש אותן לקוראיו.

16- השימוש בשמות המפורשים של הדמויות הציבוריות ברומן (פאשה נורי אל-סעיד - שר הפנים תאופיק אל-סואידי - ראש הממשלה סאלח ג'בר - יורש העצר עבד אל-אילה - המלך פייסל השני - הזמרת סלימה מוראד - הזמר המצרי עבד אל מוטאליב) כולם נכנסים לצד האמיתי של ההיסטוריה.

17- עלילת הרומן ריאליסטית, האירועים המתרחשים בה והתנהגות הדמויות המאכלסות אותה ניתנים להסברים סיבתיים, ואין מקום לאירועים מופלאים ולמעשה נסים, החורגים ממושגיו של הקורא על העולם.

18- השפעת השפה הערבית על השפה העברית ניכרת לא מתמול ולא משלשום, מאז הקמתה של מדינת ישראל, עלו יהודים רבים לארץ וביניהם עולים ממדינות ערב (מרוקו, תימן, מצרים,

עיראק, סוריה, תוניס ולבנון). שפתם המקורית השפיעה גם היא על השפה העברית כחלק מכור ההיתוך ששרר בישראל בשנות החמישים והשישים.

19- יצירות עממיות מקומיות-נתחברו בידי יהודי עיראק, ורובם נשאר עד עתה בכתב-יד. אחד הליקוטים הספרותיים, שנדפס במאה ה-19 בדפוס בגדאד, היה "קצת אהל אל-מת'ל", המכיל פתגמים כתובים בדיאלקט הערבי של יהודי בגדאד... בסוף המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20 נוצרו קבצים של יצירות עממיות הכתובות בעברית בכלל ובערבית-יהודית בפרט.

המקורות העבריים

- אבן, שושן אברהם. (1972). *מלון העברי המורכז*. ירושלים: קרית- תל אביב, עמ'673.
- אבן, שושן אברהם. (1972). *המלון העברית המורכז*. ירושלים: תל - אביב, עמ'67.
- אבן, שושן אברהם; (1978). *מלון הספרות החדשה והכללית*. תל- אביב: יבנה תל אביב, עמ'1076.
- אבן, שושן, אברהם. (1972). *המלון העברי המורכז*. ירושלים: יבנה תל קרית, עמ'234.
- אבן, שושן אברהם. (1972). *המלון העברית המורכז*. ירושלים: תל - אביב, עמ'241.
- אבן, שושן אברהם. (1972). *מלון העברי המורכז*. ירושלים: קרית- תל אביב, עמ'231.
- אבן, שושן אברהם. (1978). *מלון הספרות החדשה והכללית*. תל- אביב : יבנה תל - אביב, עמ'324.
- אבן, שושן אברהם; (1978). *מלון הספרות החדשה והכללית*. תל- אביב: יבנה תל אביב, עמ'134.
- עמיר, אלי. (1992). *מפריח יונים*. תל- אביב: ירושלים, עמ'1.
- קורצוויל, בארון. (1971). *ספרותנו החדשה המשך או מהפכה*. תל- אביב, עמ'34.
- קשת, ישרון. (1969). *ישרון אמדות*. ירושלים, עמ'41.
- שאנן, אברהם. (1978). *מלון הספרות החדשה העברית והכללית*. תל אביב, עמ'1076.
- שאנן, אברהם. (1978). *מלון הספרות החדשה העברית והכללית*. תל אביב, עמ'213.

המקורות הערביים

الحمزة, علي عبد. (2022). *الامثال في العامية الاسرائيلية (دراسة معجمية)*. رسالة ماجستير غير منشورة، بغداد: كلية اللغات.

عبد المحسن، بدر (1971). *حول الاديب والواقع. القاهرة: عين شمس، ص 32.*

حلو، جاسم، رشيد (2017). *الواقعية في نتاجات عاموس عوز رواية ميخايل امونجا*. بحث منشور في وقائع المؤتمر التاسع لكلية اللغات (اللغة ادب وحضارة) ، بغداد: كلية اللغات. (ص81، ص97).

- خالد , اسماعيل علي. (1989). النصوص العبرية الحديثة. بغداد، المأمون، ص 10.
- رحيم , راضي عبد. (نسان 2017). ذاكرة المكان عند يهود العراق دراسة سيميائية لقصة من بغداد الى مسارات الدبلوماسية للكاتب تسفي جباي. بحث منشور في وقائع المؤتمر التاسع لكلية اللغات (اللغة ادب وحضارة) بغداد، كلية اللغات، ص 213 ص 233
- رحيم, راضي عبد. (نيسان 2012). الواقعية في اعمال اهارون ميجد نماذج مختارة من اعماله، في مجلة كلية اللغات، العدد 24، ص 123 ص 139.
- صباح , ناجي الشخيلي. (حزيران 2006). الواقعية في القصص القصيرة بحث منشور في. مجلة كلية اللغات، العدد 18، ص 67 ص 70.
- صفاء, خلوصي. (1957). دراسات في الادب المقارن والمناهج الادبية. بغداد، دار المأمون، ص 10
- عبادي, علياء كاظم، (2020). دراسة لغوية في رواية المطيرجي للكاتب الي عمير. رسالة ماجستير غير منشورة. بغداد: كلية اللغات.
- عبد, ليلي. (1987). الواقعية في الادب الفرنسي. مصر: دار المعارف. ص 67.
- عدنان , شبيب جاسم. (2017). الباعث الديني في الشعر العبري الحديث بحث منشور في وقائع المؤتمر التاسع لكلية اللغات (اللغة ادب وحضارة). بغداد، العدد 9 ص 61 ص 80
- عزيز, ايمان لفته. (2006). الواقعية في القصة العبرية القصيرة. بغداد، كلية اللغات، رسالة ماجستير غير منشورة. بغداد: كلية اللغات.
- عماد, سعيد دعبيل. (2010). النزعة الواقعية في القصص القصيرة للكاتبة ديورا بارون. بحث منشور في مجلة كلية اللغات، العدد 9، ص 46 ص 65.
- مجيد, عبود رحيمه. (2015). انعكاس السيرة الذاتية لادباء عبريين في قصصهم القصيرة. رسالة ماجستير غير منشورة بغداد.
- مجيد, عبود رحيمه. (2018). الواقعية في الادب العبري الحديث. مجلة الاداب حوليات عين شمس، العدد 3، المجلد 46، ص 145 ص 130.
- محمد, شفيق غربال. (1980). الموسوعة العربية الميسرة، ج2، بيروت: دار بيروت، ص 1940.
- محمد, منذر. (1967). الادب ومذهبة. القاهرة: دار المعارف، ص 82.
- مؤيد, الطلال. (2020). الواقعية الاجتماعية النقدية في القصة العراقية. بغداد: الرشيد. ص 12.
- ويمن , كرانت. (1980). موسوعة المصطلح النقدي، الواقعية. بغداد: الرشيد. ص 23.

References

- Abdel, Layla. (1987). Realism in French literature. Egypt: Dar Al-Maarif, pg. 67.
- Abdul Mohsen, Badr (1971). About literature and reality. Cairo: Ain Shams, p. 32.
- Adnan, Shabab Jasim. (2017). The religious motive in modern Hebrew poetry. Research published in the proceedings of the ninth conference of the Faculty of Languages (Language, Literature and Civilization). Baghdad: Issue 9, p. 61, p. 80
- Al-Hamza, Ali Abd. (2022)., Proverbs in the Israeli slang (lexical study). Unpublished master's thesis, Baghdad: College of Languages.
- Amir, Eli. (1992). pigeon repellent. Tel-Aviv: Jerusalem, p.1.
- Aziz, Iman gestured. (2006). Realism in the Hebrew short story. Baghdad, College of Languages, unpublished master's thesis. Baghdad: College of Languages.
- Ebadi, Alia Kazem, (2020). A linguistic study in Al-Mutairiji's novel by Eli Omair. Unpublished master's thesis. Baghdad: College of Languages.
- Emad, Said Daibel. (2010). Realism in the short stories of writer Deborah Barron. Research published in the Journal of the College of Languages. Issue 9, p. 46, p. 65.
- Even, Shashushan, Avraham. (1972). The central Hebrew hotel. Jerusalem: Yavneh Tel Kiryat, p. 234.
- Even, Shoshan Avraham. (1972). The central Hebrew hotel. Jerusalem: Tel-Aviv, p. 241.
- Even, Shoshan Avraham. (1972). The central Hebrew hotel. Jerusalem: Kiryat-Tel Aviv, p. 231.
- Even, Shoshan Avraham. (1978). The New and General Literature Hotel. Tel-Aviv: Yavneh Tel-Aviv, p. 324.
- Even, Shushan Avraham. (1972). The central Hebrew hotel. Jerusalem: Kiryat-Tel Aviv, p. 673.

- Even, Shushan Avraham. (1972). The central Hebrew hotel. Jerusalem: Tel Aviv. p. 67
- Even, Shushan Avraham;. (1978). The hotel of the new and inclusive literature. Tel Aviv: Yavneh Tel Aviv, p. 1076
- Even, Shushan Avraham;. (1978). The hotel of the new and inclusive literature. Tel Aviv: Yavneh Tel Aviv, p. 134.
- Helou, Jassem, Rashid (2017). Realism in the productions of Amos Oz, the novel Michael as a model. A research published in the proceedings of the ninth conference of the College of Languages (Language is Literature and Civilization), Baghdad: College of Languages. (p. 81, p. 97.)
- Keshet, Yesharon. (1969). Yesharon Amedot. Jerusalem, p. 41..
- Khaled, Ismail Ali. (1989). Modern Hebrew texts. Baghdad, Al-Mamoun, p. 10.
- Kurzwil, Baruch. (1971). Our new literature is a continuation or a revolution. Tel Aviv, p. 34
- Majeed, Abboud Rahmiyeh. (2018). Realism in Modern Hebrew Literature. Journal of Arts, Annals of Ain Shams, Issue 3, Volume 46, p. 145, p. 130.
- Majeed, Aboud Rahima. (2015). Biographical reflection of Hebrew writers in their short stories. Unpublished master's thesis, Baghdad.
- Muhammad, Munther. (1967). Literature and gold. Cairo: Dar Al-Maarif, p. 82.
- Muhammad, Shafiq Ghorbal. (1980). The Easy Arabic Encyclopedia, Volume 2, Beirut: Dar Beirut, p. 1940.
- Sabah, Naji Al-Sheikhly. (June 2006). Realism in short stories, research published in. Journal of the Faculty of Languages, Issue 18, p. 67, p. 70.
- Serenity, Hulusi. (1957). Studies in comparative literature and literary doctrines. Baghdad, Dar Al-Ma'mun, pg. 10
- Shanan, Avraham. (1978). The hotel of the new Hebrew and general literature. Tel Aviv, p. 1076.
- Shanan, Avraham. (1978). The hotel of the new Hebrew and general literature. Tel Aviv, p. 213

Wiemen, Grant. (1980). Encyclopedia of monetary term, realism. Baghdad: Al-Rashid, pg. 23.

Rahim, Radhi Abd. (April 2012). Realism in the works of Aharon Majid, selected examples of his works, in the Journal of the Faculty of Languages, No. 24, p.123, p.139.

Rahim, Radhi Abd. (April 2017). The memory of the place among the Jews of Iraq, a semiotic study of the story from Baghdad to the Paths of Diplomacy, by Zvi Gabbay. A research published in the proceedings of the ninth conference of the College of Languages (Language is Literature and Civilization), Baghdad, College of Languages, p. 213, p. 233.

Supporter, Talal. (2020). Critical social realism in the Iraqi story. Baghdad: Al-Rashid. p. 12

الواقعية في الرواية العبرية المعاصرة رواية ايلي عمير "مُطير الحمام" نموذجاً

ا.م. مجيد عبود رحيمه

جامعة بغداد, كلية اللغات, قسم اللغة العبرية

المستخلص

يُسلط هذا البحث الضوء على الواقعية في احد الروايات العبرية، الا وهي رواية "مُطير الحمام" للاديب اليهودي من اصل عراقي ايلي عمير، الواقعية مدرسة ادبية تُعد من اشهر المذاهب الادبية حيوية واطولها عمراً. فالواقعية اسلوب لتصوير الحياة بجوانبها كافة بصدق، فهي تصف مختلف الاشياء المجردة، نمط حياة البيئة بدقة. تستمد الواقعية موادها من الواقع وتعكس ذلك بقدر استطاعتها بما تظهر من نتاجات ادبية متنوعة. لقد استعمل الكاتب اليهودي هذا النوع في كتابة روايته (مُطير الحمام) التي احتلت لائحة الروايات الاكثر قراءةً. تكشف لنا هذه الرواية مدى تعلق اليهود بترائهم الغنائي العراقي، فضلا عن ذلك استطاع الكاتب ان يأخذ القارئ الى ازقة بغداد وشواطئ دجلة والطبيعة الخلابة. ولكون الروائي ايلي عمير يهودي من اصل عراقي، فقد اتضح لي بأن روايته ذات صلة وثيقة بالبيئة العراقية ونجد بين ثناياها احداثاً كثيرة تُعبر عن سيرته الذاتية وعن تاريخ الطائفة اليهودية في العراق، كذلك سرد الكاتب واقع الحياة وضجيج المحلة البغدادية بكل واقعية من خلال عرض العادات والتقاليد للعوائل البغدادية والطوائف الاخرى وكل هذه الاحداث شكلت مصدراً احيانياً رئيسياً في روايته، من اجل جذب انتباه القارئ الى اوضاع العراق ولا يبرز الجانب الجمالي للرواية.

الكلمات المفتاحية: الرواية العبرية, الرواية الواقعية, القصة, الادب العبري, البناء الفني.